

Наредба № 7
на БНБ
от 24 април 2014 г.
за организацията и управлението на рисковете
в банките

(Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 40 от 13 май 2014 г.;
изм. и доп., ДВ, бр. 40 от 2019 г.; изм. и доп., ДВ, бр. 11 от 2021 г.)

Глава първа
Общи положения

Чл. 1. (1) С тази наредба се определят:

1. изискванията за организацията и управлението на рисковете в банките;

2. критериите, на които трябва да отговаря политиката на банките за управление и контрол на риска, както и процесът за поддържане на вътрешен капитал, адекватен за покриване на тези рискове;

3. изискванията за съставяне на планове за възстановяване;

4. елементите на процеса по надзорен преглед и оценка.

(2) Тази наредба съдържа разпоредби, свързани с упражняване на национални дискреции от Република България по Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ, L176/1 от 27 юни 2013 г.), наричан по-нататък „Регламент (ЕС) № 575/2013“, включително и преходните третирания по част десета, дял I от Регламент (ЕС) № 575/2013.

Глава втора
Изисквания и критерии за организацията
и управлението на рисковете

Раздел I
Общи изисквания

Чл. 2. Надзорният съвет на банката, съответно съветът на директорите, одобрява и извършва периодичен преглед на приетите по чл. 73, ал. 1, т. 4 от Закона за кредитните институции (ЗКИ) стратегии и политики за поемане, управление, наблюдение и редуциране на рисковете, на които тя е изложена или може да бъде изложена, включително рисковете, породени

от макроикономическата среда, според съответната фаза на икономическия цикъл.

Чл. 3. (1) Управителният съвет (съветът на директорите) отделя необходимото време за разглеждане на въпросите, свързани с риска. Съветът участва активно и гарантира разпределението на достатъчно ресурси за управлението на всички съществени рискове по Регламент (ЕС) № 575/2013 и тази наредба, включително за процесите по оценяване на активите, както и използването на външни кредитни рейтинги и вътрешни модели, свързани с тези рискове.

(2) Банката приема и поддържа правила и процедури за докладване към управителния съвет (съвета на директорите) и надзорния съвет на всички съществени рискове и политиките за тяхното управление.

(3) Надзорният съвет или членовете на съвета на директорите, които не са изпълнителни членове, както и комитетът по риска, определят характера, обема, формата и честотата на предоставената им информация за рисковия профил на банката.

(4) Надзорният съвет или членовете на съвета на директорите, които не са изпълнителни членове, както и комитетът по риска, разполагат с адекватен достъп до информация за цялостния рисков профил на банката, до структурата за управление на риска по чл. 5, както и до становища на външни експерти.

(5) Управителният съвет (съветът на директорите) и надзорният съвет осъществяват контрол върху цялостния процес на оповестяване и комуникация.

Чл. 4. (Отм. – ДВ, бр. 40 от 2019 г.)

Раздел II

Структура за управление на риска и комитет по риска

Чл. 5. (1) Като се придържат към принципа на пропорционалността, банките изграждат и поддържат структура за управление на риска, която е независима от оперативните звена и която има необходимите правомощия, статут, ресурси и адекватен достъп до надзорния съвет или съвета на директорите.

(2) Структурата за управление на риска обхваща системите, процесите, организационните звена и лицата, чиято основна цел е осъществяването на независимата от оперативните звена функция по идентифициране, наблюдение и управление на поемания от банката риск.

(3) При управлението на риска в банката се осигурява идентифицирането, измерването и докладването на всички съществени рискове. Съответните отговорни лица, осъществяващи функции по управление на риска в банката, участват при изработването на стратегията за управление на риска, при вземането на всички решения, свързани с управлението на съ-

цествени рискове, и са в състояние да представят пълен обзор на рисковете, на които е изложена или може да бъде изложена банката.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) Ръководителят на структурата за управление на риска в банката е независим висш ръководител с ясно определена отговорност. Когато естеството, мащабът и сложността на дейността на банката не оправдават наличието на специално определено лице, друг висш служител на банката може да изпълнява и тази функция, при условие че не е налице конфликт на интереси. Ръководителят на структурата трябва да е с добра репутация, с подходяща квалификация и да има най-малко 5 години професионален опит в измерването, наблюдението, оценката и контрола на риска.

(5) Лицето по ал. 4 може да докладва пряко на надзорния съвет или съвета на директорите, независимо от висшия ръководен персонал, и може да взема отношение, когато развитието на конкретен риск засяга или може да засегне банката. Това не освобождава надзорния съвет или управителния съвет (съвета на директорите) от обичайните им отговорности.

(6) Ръководителят на структурата за управление на риска не може да бъде отстранен без предварително одобрение от надзорния съвет или членовете на съвета на директорите, които не са изпълнителни членове.

Чл. 6. (1) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) Всяка значима банка създава комитет по риска.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) В състава на комитета по риска могат да участват само членове на надзорния съвет или лица, които не са изпълнителни членове на съвета на директорите.

(3) Лицата по ал. 2 притежават необходимите знания, умения и експертен опит, за да наблюдават и да разбират стратегията и склонността към поемане на риск от банката.

(4) Комитетът по риска съветва надзорния съвет и управителния съвет (съвета на директорите) във връзка с цялостната текуща и бъдеща стратегия по отношение на риска и склонността на банката към поемане на риск и подпомага контрола върху изпълнението ѝ от висшия ръководен персонал. Надзорният съвет и управителният съвет (съветът на директорите) носят отговорност по отношение на управлението и контрола на рисковете.

(5) Комитетът по риска, независимо от комитета по възнагражденията, проверява дали стимулите, определяни от системата за възнагражденията, отчитат рисковете, капитала, ликвидността, както и вероятността за реализиране на планираните приходи и разпределението им във времето.

(6) Комитетът по риска представя на надзорния съвет или управителния съвет (съвета на директорите) предложения за коригиране на ценообразуването на продуктите на банката, когато цената не е адекватно от-

ражение на модела на стопанска дейност и на стратегията по отношение на риска.

(7) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) Комитетът по риска се състои от поне три лица, едно от които се избира от тях за председател. Мнозинството от членовете на комитета в значимите банки по § 1, т. 14, буква „а“ трябва да са независими по смисъла на чл. 10а, ал. 2 от ЗКИ.

(8) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) Председателят на комитета по риска не може да е едновременно и председател на комитета за подбор по чл. 73в от ЗКИ, на комитета за възнагражденията по Наредба № 4 от 2010 г. за изискванията към възнагражденията в банките (ДВ, бр. 102 от 2010 г.) или на одитния комитет на банката по Закона за независимия финансов одит, както и председател на надзорния съвет или съвета на директорите на банката.

(9) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) Комитетът по риска провежда заседанията си по предварително определен дневен ред и изготвя протокол, в който се посочват взетите от него решения.

(10) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) За изпълнение на функциите си комитетът по риска има право на достъп до цялата информация, която му е необходима, включително да изисква от администраторите и другите служители в банката сведения и документи.

(11) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) Функциите на комитета по риска на банки, които не са значими и които не са създали такъв комитет, се изпълняват от членовете на надзорния съвет, съответно членовете на съвета на директорите, които не са изпълнителни членове.

Глава трета

Изисквания и критерии за третирането на отделните категории риск

Раздел I

Кредитен риск и риск от контрагента

Чл. 7. (1) Кредитната дейност на банката се основава на разумни и ясно определени критерии, като процесът по одобряване, изменение, подновяване и рефинансиране на кредити е ясно дефиниран.

(2) Банката разполага с вътрешни правила и процедури, за оценка на кредитния риск, свързан с:

1. индивидуални длъжници;
2. експозиции под формата на ценни книжа;
3. експозиции под формата на секюритизиращи позиции; както и
4. целия кредитен портфейл.

(3) Банката използва ефективни системи за текущото администриране и наблюдение на различните портфейли и експозиции към кредитен риск,

включително с цел установяване и управление на проблемните кредити и извършване на адекватни корекции на стойността.

(4) Банката поддържа по всяка експозиция изчерпателна документация, която съдържа всички съществени условия и обстоятелства по сделката, както и информация за оценка и установяване на корекциите за кредитен риск.

(5) Вътрешните правила и процедури за оценка на кредитния риск по експозициите не могат да се основават единствено или механично на външни кредитни рейтинги.

(6) Банката събира и анализира всяка относима информация, свързана с оценката на разпределението на вътрешния си капитал и в случаите, когато изчисляването на капиталовите изисквания се базира на рейтинг, присъден от Агенция за външна кредитна оценка (АВКО), или когато на експозициите не е присъден рейтинг.

(7) Структурата на кредитния портфейл на банката съответства на нейната кредитна и пазарна стратегия.

Раздел II

Лихвен риск в банковия портфейл, риск от концентрация, секюритизационен риск и остатъчен риск

Чл. 8. (1) Банките разполагат със система за установяване, оценка и управление на рисковете, произтичащи от потенциални промени в лихвените проценти, засягащи дейността им в банковия портфейл.

(2) Банките, чиято икономическа стойност би спаднала с повече от 20% от собствения им капитал в резултат на внезапна и неочаквана промяна на лихвените проценти с 200 базисни пункта или друга промяна, установена по приложимите насоки на Европейския банков орган (ЕБО), следва да предприемат незабавни коригиращи действия. Банките уведомяват Българската народна банка (БНБ) за горните обстоятелства в разумни срокове.

Чл. 9. (1) Във вътрешните си правила банките:

1. определят случаите, при които възниква общ риск за банката поради повишаване на кредитната концентрация вследствие на нововъзникнала свързаност;

2. въвеждат ограничения за концентрация на експозиции към определен икономически сектор и/или географски район.

(2) Банките анализират експозициите си към издателите на обезпечения за наличие на риск от концентрация при установяване на концентрации, превишаващи 10% от собствения капитал.

Чл. 10. (1) Банките, които са инвеститори, инициатори или спонсори в схеми за секюритизация следят дали рисковете, произтичащи от схемата, се оценяват и управляват чрез подходящи политики и процедури, така че

икономическата същност на трансакцията да бъде отразена в оценката на риска и в управленските решения.

(2) Банките, които са инициатори на схема за револвираща секюризация, включваща условия за предсрочно погасяване, разполагат с планове за управление на ликвидността, които отчитат ефекта на планираното и на очакваното предсрочно погасяване.

Чл. 11. Банката следи и контролира чрез подходящи писмени правила и процедури остатъчния риск, произтичащ от по-ниска от очакваната ефективност на използваните техники за редуциране на кредитния риск и очакваната загуба.

Раздел III Пазарен риск

Чл. 12. Банките прилагат правила и процедури за установяване, измерване и управление на всички съществени източници на пазарни рискове и тяхното влияние върху дейността.

Чл. 13. (1) Банките поддържат адекватен вътрешен капитал за покриване на значимите пазарни рискове, за които не се прилагат капиталови изисквания за пазарен риск по чл. 92 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

(2) Банките, които при изчисляването на капиталовите изисквания за позиционен риск съгласно част трета, дял четвърти, глава втора от Регламент (ЕС) № 575/2013, са нетирани позициите си в една или повече ценни книжки, участващи в състава на борсов индекс, срещу една или повече позиции в обвързан с борсов индекс фючърс или друг обвързан с борсов индекс продукт, поддържат адекватен вътрешен капитал, за да покрият базисния риск от загуба, която може да се получи при несъответствие между изменението на стойността на фючърса или на съответния друг продукт и изменението на стойността на ценните книжки, участващи в състава на индекса. Банките поддържат адекватен вътрешен капитал и в случаите, когато държат противоположни позиции по обвързани с борсов индекс фючърси, които не са идентични по отношение на своя падеж и/или състав.

(3) Банките поддържат достатъчен вътрешен капитал за покриване на риска от загуба, съществуващ между момента на първоначалното поемане на задължението и следващия работен ден, когато прилагат третирането по чл. 345 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

Чл. 14. Банките вземат мерки срещу риска от недостиг на ликвидни средства, когато късите позиции са с по-ранен падеж от дългите позиции.

Раздел IV Операционен риск

Чл. 15. (1) Банките разполагат с политики и процедури за оценка и управление на експозицията си към операционен риск, включително риск, свързан

с модела, както и за покриване на събития с ниска честота и силно неблагоприятно въздействие.

(2) За целите на ал. 1 банките определят рисковите фактори и събитията, свързани с операционен риск.

Чл. 16. (1) (Досегашен текст на чл. 16, изм. – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) Банките разполагат с планове за действие при извънредни обстоятелства и за осигуряване на непрекъснатост на дейността, които обезпечават способността за поддържане на дейността и ограничаване на загубите в случай на сериозен срив.

(2) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) Плановете по ал. 1 се изготвят въз основа на подробен анализ на изложеността на дейността на банката на сериозни смущения и оценка на тяхното потенциално въздействие. При изготвянето на плановете банката използва вътрешни и/или външни данни и сценарийни анализи, които обхващат всички бизнес линии и структурни звена, включително структурата за управление на риска.

(3) (Нова – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) Банките извършват редовен преглед на плановете по ал. 1, като при установяване на недостатъци или непълноти приемат съответни изменения и допълнения за тяхното отстраняване.

Раздел V

Риск от прекомерен ливъридж

Чл. 17. (1) Банките въвеждат и прилагат политики и процеси за установяване, управление и наблюдение на риска от прекомерен ливъридж. Показателите за риска от прекомерен ливъридж включват коефициента на ливъридж, изчисляван съгласно чл. 429 от Регламент (ЕС) № 575/2013, както и несъответствията между активите и задълженията.

(2) Банките управляват риска от прекомерен ливъридж посредством различни сценарии, включително като отчитат възможното му нарастване поради намаление на капитала от първи ред в резултат на възможни загуби.

Глава четвърта

Вътрешни подходи за изчисляване на капиталовите изисквания за кредитен и пазарен риск

Раздел I

Общи изисквания

Чл. 18. (1) Банките, които са особено значими по своята големина, вътрешна организация и естество, мащаб и сложност на дейността, осигуряват необходимите предпоставки за:

1. вътрешна оценка на кредитния риск и за използването на вътрешно-рейтингови подходи, когато експозициите са значими в абсолютен размер и едновременно с това са налице голям брой значими контрагенти;

2. вътрешна оценка на специфичния риск и за използването на вътрешни модели за специфичния риск, свързан с дълговите инструменти в търговския портфейл, както и на вътрешни модели за риска от неизпълнение и миграция, когато експозициите към специфичен риск са значими и едновременно с това са налице голям брой значими позиции в дългови инструменти на различни емитенти.

(2) Алинея 1 не засяга изискванията за издаване на разрешение за използване на:

1. вътрешнорейтингов подход съгласно част трета, дял първи, глава трета, раздел I от Регламент (ЕС) № 575/2013; и

2. вътрешен модел съгласно част трета, дял четвърти, глава пета, раздели I–V от Регламент (ЕС) № 575/2013.

Раздел II

Сравнителен анализ за надзор по отношение на вътрешните подходи за изчисляване на капиталовите изисквания

Чл. 19. (1) Банките, получили разрешение за използване на вътрешни подходи, с изключение на усъвършенстван подход за измерване на операционен риск, докладват резултатите от изчисленията за експозициите, които са включени в сравнителните портфейли посредством разработени от ЕБО форми.

(2) Банките предоставят резултатите от изчисленията на БНБ поне веднъж годишно, като прилагат обосновка на използваните методики за получаването им. Българската народна банка предоставя съответната информация на ЕБО.

Чл. 20. В случаите когато БНБ реши след консултация с ЕБО да разработи специални портфейли, банките докладват резултатите от тези изчисления отделно от резултатите от изчисленията за портфейлите на ЕБО.

Чл. 21. Въз основа на информацията, представена от банките в съответствие с чл. 19, ал. 1, БНБ наблюдава промените в размера на рисковото претеглените експозиции или капиталовите изисквания за сравнителните портфейли по вътрешните подходи. Най-малко веднъж годишно БНБ извършва качествена оценка, като обръща особено внимание на подходите, водещи до:

1. съществени разлики в капиталовите изисквания за един и същ вид експозиции;

2. особено голямо различие или сходство на резултатите, проявяващо се в съществено и систематично подценяване на капиталовите изисквания.

Чл. 22. (1) Когато банка се отклонява значително от останалите банки, използващи вътрешни подходи, или когато между подходите се наблюдават малко общи характеристики, което води до големи различия в резултатите, БНБ проучва причините за това и, ако установи че подходът на банката води до подценяване на капиталовите изисквания, което не се дължи

на разликите в базисните рискове на експозициите или позициите, може да предприеме коригиращи действия.

(2) Коригиращите действия по ал. 1:

1. не водят до стандартизация или предпочитани подходи;
2. не създават погрешни стимули; или
3. не водят до „стадно поведение“.

Глава пета

Надзорен преглед

Чл. 23. Надзорният преглед по чл. 79в от ЗКИ, обхваща:

1. правилата за управление на банката, корпоративната ѝ култура и ценности, както и способността на членовете на управителния съвет (съвета на директорите) и надзорния съвет да изпълняват задълженията си;

2. нивата на поетите от банката кредитен, пазарен и операционен риск;

3. използвания от банката модел на стопанска дейност;

4. резултатите от стрес тестовете;

5. нивото на лихвения риск в банковия портфейл;

6. степенята и управлението на ликвидния риск;

7. излагането на риск от концентрация и управлението на този риск от страна на банките, в т.ч. спазването на изискванията по част четвърта от Регламент (ЕС) № 575/2013 и по чл. 9;

8. целесъобразността, надеждността и начина на прилагане на правилата и процедурите на банката за управление на остатъчния риск, произтичащ от използването на признати техники за редуциране на кредитния риск по чл. 11;

9. оценката на системния риск в съответствие с критериите по чл. 79в, ал. 1 от ЗКИ;

10. влиянието на диверсификацията и начина на отразяването ѝ в системата за измерване на риска;

11. наличието на пряка подкрепа в случай на извършена секюритизация и степенята на достатъчността на собствения капитал, заделен срещу секюритизирани експозиции на банката, като се взема предвид икономическата същност на трансакциите и постигнатото ниво на прехвърляне на риск;

12. преценката, която трябва да бъде направена съгласно чл. 79в, ал. 2 от ЗКИ, включително по отношение на това дали корекциите в стойността по чл. 105 от Регламент (ЕС) № 575/2013 допускат възможността банката да продаде или хеджира позициите си в кратък срок, без да понесе съществени загуби при нормални пазарни условия;

13. географското местонахождение на експозициите на банките;

14. показателите за прекомерен ливъридж, включващи коефициента на ливъридж, изчисляван съгласно чл. 429 от Регламент (ЕС) № 575/2013, като се взема предвид модела на стопанска дейност.

Чл. 24. Когато БНБ определи в рамките на процеса на надзорен преглед и оценка (НПО), че банки със сходен рисков профил, сходни модели на дейност или географско местоположение на експозициите, са или могат да бъдат изложени на сходни рискове или създават такива за финансовата система, тя може да приложи спрямо тези банки сходен или идентичен процес на НПО.

Глава шеста

Планове за възстановяване

Чл. 25. (Озм. – ДВ, бр. 40 от 2019 г.)

Глава седма

Разпоредби по упражняване на национална дискреция съгласно Регламент (ЕС) № 575/2013

Раздел I

Квалифицирани дялови участия извън финансовия сектор

Чл. 26. (Изм. – ДВ, бр. 11 от 2021 г.) Във връзка с приложението на чл. 89, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 575/2013 банките прилагат рисково тегло от 1250% към по-голямата от следните стойности:

1. размера на квалифицираните дялови участия в предприятията, посочени в чл. 89, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013, надхвърлящ 15% от приемливия капитал на банката; и

2. общия размер на квалифицираните дялови участия в предприятията, посочени в чл. 89, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 575/2013, надхвърлящ 60% от приемливия капитал на банката.

Раздел II

Критерии за експозиции, обезпечени с ипотечи върху недвижими имоти

Чл. 27. (1) Във връзка с приложението на чл. 124, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 575/2013:

1. частта от експозицията, обезпечена с ипотека върху жилищен имот, която получава рисков тегло от 35%, не надвишава 70% от по-ниската от пазарната и ипотечната заемна стойност на ипотекирания имот;

2. частта от експозицията, обезпечена с търговски недвижим имот, която получава рисков тегло от 50%, не надвишава 50% от по-ниската от пазарната и ипотечната заемна стойност на ипотекирания имот.

(2) За целите на актуализиране на съотношенията по ал. 1, банките подават данните, изискуеми съгласно чл. 101 от Регламент (ЕС) № 575/2013, както и по Приложение VI и Приложение VII от техническия стандарт за

изпълнение за надзорната отчетност, съобразявайки се с процентите по ал. 1.

Раздел III

Прагове на същественост

(Загл. изм. – ДВ, бр. 11 от 2021 г.)

Чл. 28. (Изм. – ДВ, бр. 11 от 2021 г.) (1) За целите на чл. 178, параграф 2, буква „г“ от Регламент (ЕС) № 575/2013 банките следва да оценят значимостта на просроченото кредитно задължение спрямо следните прагове:

1. праг, който представлява сборът на всички просрочени суми, дължими от длъжника на банката, нейното предприятие майка или някое от дъщерните ѝ дружества, равен на:

- а) левовата равностойност на 100 евро за експозиции на гребно;
- б) левовата равностойност на 500 евро за всички останали експозиции;

2. праг, който представлява съотношението на просроченото кредитно задължение спрямо общия размер на всички балансови експозиции към този длъжник на банката, нейното предприятие майка или някое от дъщерните ѝ дружества, с изключение на експозициите в капиталови инструменти, равен на 1%.

(2) Неизпълнение настъпва, когато праговете по ал. 1, т. 1 и 2 са надвишени в продължение на повече от 90 последователни дни.

(3) За банките, които прилагат определението за неизпълнение по чл. 178, параграф 1, ал. 1, букви „а“ и „б“ от Регламент (ЕС) № 575/2013 за експозициите на гребно на равнището на отделно кредитно улеснение, прилагат прага по ал. 1 на равнището на отделното кредитно улеснение, предоставено на длъжника от банката, нейното предприятие майка или някое от дъщерните ѝ дружества.

Раздел IV

Големи експозиции

Чл. 29. (1) Съгласно чл. 400, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 575/2013 при изчисляването на големите експозиции по чл. 395 от Регламент (ЕС) № 575/2013, банките изключват следните експозиции:

1. (отм. – ДВ, бр. 11 от 2021 г.);

2. вземания и други експозиции към кредитни институции, поети от кредитни институции, една от които е създадена със специален закон и отпуска заеми в рамките на законоустановени програми или съгласно собствения си устав за насърчаване на конкретни стопански сектори при наличието на определена форма на правителствен контрол и ограничения върху използването на тези заеми, при условие че съответните експозиции произтичат от заемите, които са отпуснати на крайните получатели, посредством кредитните институции или от гаранциите по тези заеми;

3. вземания или други експозиции към институции, при условие че тези експозиции не са включени в собствения капитал на съответните институции, надеждът им настъпва не по-късно от следващия работен ден и не са геноминирани в основна търговска валута;

4. активите, които представляват вземания от централни банки под формата на задължителни минимални резерви, депозирани в тези централни банки, и които са геноминирани в техните национални валути.

5. (нова – ДВ, бр. 11 от 2021 г.) експозициите, включително различни видове участия, на банка към нейното предприятие майка, към други дъщерни дружества на предприятието майка или към нейни собствени дъщерни дружества, които са обхванати от надзора на консолидирана основа, на който подлежи самата банка в съответствие с Регламент (ЕС) № 575/2013, Закона за допълнителния надзор над финансовите конгломерати или с равностойни действащи стандарти в трета държава, като се счита, че третите държави, изброени в Приложение I от Решение за изпълнение 2014/908/ЕС на Комисията относно равностойността на надзорните и регулаторни изисквания на някои трети държави и територии за целите на третирането на експозиции съгласно Регламент (ЕС) № 575/2013, прилагат такива стандарти; експозициите, които не отговарят на тези критерии, се третираат като експозиции към трето лице, независимо дали са освободени от изискванията по член 395, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

6. (нова – ДВ, бр. 11 от 2021 г.) нормативно изискваните гаранции в случаите, когато ипотечен кредит, финансиран чрез издаване на ипотечни облигации, се отпуска на получателя на ипотечния кредит преди окончателното вписване на ипотеката в имотния регистър, при условие че гаранцията не се използва за намаляване на риска при изчисляване на размера на рисковото претеглените експозиции;

7. (нова – ДВ, бр. 11 от 2021 г.) активите, представляващи вземания и други експозиции към признати борси.

(2) При изчисляването на големите експозиции по чл. 395 от Регламент (ЕС) № 575/2013, банките включват 20% от стойността на следните експозиции:

1. вземания от регионални правителства или местни органи на власт на държавите членки, когато тези вземания биха получили рисковото тегло от 20% съгласно част трета, дял втори, глава втора от Регламент (ЕС) № 575/2013, както и други експозиции към или гарантирани от тези регионални правителства или местни органи на власт, вземанията от които биха получили рисковото тегло от 20% съгласно трета част, дял втори, глава втора от Регламент (ЕС) № 575/2013;

2. (отм. – ДВ, бр. 11 от 2021 г.);

3. (нова – ДВ, бр. 11 от 2021 г.) покритите облигации, попадащи в обхвата на чл. 129, параграфи 1, 3 и 5 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

(3) При изчисляването на големите експозиции по чл. 395 от Регламент (ЕС) № 575/2013, банките включват 50% от стойността на средно- или нискорисковите задбалансови документарни акредитиви и средно- или нискорисковите задбалансови неуسوени кредитни улеснения, посочени в приложение I от Регламент (ЕС) № 575/2013.

(4) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2021 г.) Банките прилагат изключението по ал. 1, т. 5, ако са изпълнени условията по чл. 400, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 575/2013, като:

1. за целите на преценката дали специфичното естество на експозицията, контрагентът или връзката между банката и контрагента премахват или намаляват риска от експозицията всяка банка следва да вземе предвид дали:

а) условията по чл. 113, параграф 6, букви „б“, „в“ и „г“ от Регламент (ЕС) № 575/2013 са изпълнени, и по-специално дали контрагентът подлежи на същите процедури за оценка, измерване и контрол на риска като банката и дали информационните системи са интегрирани или най-малко си съответстват, както и дали са налице настоящи или очаквани съществени, практически или правни пречки, които биха възпрепятствали съвременното погасяване на експозицията от страна на контрагента към кредитната институция извън случаите на възстановяване или реструктуриране, когато трябва да се прилагат ограниченията по Закона за възстановяване и реструктуриране на кредитните институции и инвестиционните посредници;

б) вътрешногруповите експозиции са обосновани от структурата на финансиране на групата;

в) процесът, по който се взема решение за одобрение на експозиция към вътрешногрупов контрагент, и процесът за извършване на наблюдение и преглед, приложим към тези експозиции на индивидуално и консолидирано ниво, ако е приложимо, са сходни с процесите, прилагани при кредитирането към трети лица;

г) процедурите за управление на риска, информационните и комуникационните технологии и вътрешната отчетност в банката ѝ дават възможност непрекъснато да проверява и осигурява съответствието на големите експозиции към група предприятия със стратегията ѝ за риск на индивидуално и консолидирано ниво, ако е приложимо;

2. за целите на преценката относно възможността остатъчният риск от концентрация да може да се покрие с предприемането на други мерки, които са също толкова ефективни като правилата по чл. 9, всяка банка следва да вземе предвид дали:

а) разполага с ефективни процеси, процедури и механизми за контрол на индивидуално и консолидирано ниво, ако е приложимо, за да осигури, че прилагането на изключението няма да доведе до риск от концентрация, който

не е включен в стратегията и за риск и е в противоречие на принципите за добро вътрешно управление на ликвидността в рамките на групата;

б) разглежда риска от концентрация, който произтича от вътрешно-групови експозиции, като част от рамката си за цялостна оценка на риска;

в) разполага с рамка за контрол на риска на индивидуално и на консолидирано ниво, ако е приложимо, чрез която се наблюдават по адекватен начин експозициите;

г) е сигурна, че възникващият риск от концентрация е ясно установен в процеса на вътрешен анализ на адекватността на капитала на банката и е активно управляван; правилата, процесите и механизмите за управление на риска от концентрация се оценяват в рамките на процеса по надзорен преглед и оценка;

д) гарантира, че управлението на риска от концентрация е в съответствие с плана за възстановяване на групата.

(5) (Нова – ДВ, бр. 11 от 2021 г.) При прилагане на изключенията банките следят за спазването на изискванията по този член и чл. 400, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 575/2013. Българската народна банка може по всяко време да извършва проверка за спазването на изискванията по този член и да изисква информация, която удостоверява спазването им.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. „Агенция за външна кредитна оценка“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 98 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

2. „Инициатор“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 13 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

3. „Ипотечна заемна стойност“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 74 от Регламент (ЕС) 575/2013;

4. „Квалифицирано дялово участие“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 36 от Регламент (ЕС) 575/2013;

5. „Ливъридж“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 93 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

6. „Приемлив капитал“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 71 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

7. „Редуциране на кредитния риск“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 57 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

8. „Риск от прекомерен ливъридж“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 94 от Регламент (ЕС) 575/2013;

9. „Риск, свързан с модела“ е потенциалната загуба, която може да претърпи банката вследствие на решения, които се основават предимно на резултатите от вътрешни модели, поради грешки в разработването, въвеждането или използването на тези модели;

10. „Секюритизация“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 61 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

11. „Търговски портфейл“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 86 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

12. „Спонсор“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 14 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

13. „Участие“ е понятие по смисъла на чл. 4, параграф 1, т. 35 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

14. (Нова – ДВ, бр. 40 от 2019 г.) „Значима банка“ е банка:

а) идентифицирана от БНБ като системно значима институция съгласно критериите по Наредба № 8 за капиталовите буфери на банките (ДВ, бр. 40 от 2014 г.);

б) друга банка, определена от БНБ като значима въз основа на оценка на нейната големина, вътрешна организация и предвид естеството, мащаба и сложността на извършваната от нея дейност съгласно критериите по т. 19 от Насоките относно вътрешното управление (ЕВА/GL/2017/11), приети от Европейския банков орган; Българската народна банка оповестява актуализиран списък на тези банки.

§ 2. Тази наредба въвежда разпоредби на Директива 2013/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно достъпа до осъществяването на дейност от кредитните институции и относно пруденциалния надзор върху кредитните институции и инвестиционните посредници, за изменение на Директива 2002/87/ЕО и за отмяна на директиви 2006/48/ЕО и 2006/49/ЕО.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 3. На основание чл. 354, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 575/2013, капиталовото изискване за валутен риск за валутната двойка BGN/EUR е 0%, в срок до 31 декември 2017 г.

§ 4. На основание чл. 465, параграф 2 от Регламент (ЕС) 575/2013, за периода от влизане в сила на тази наредба до 31 декември 2014 г. капиталовите изисквания са в съответствие с предвидените в чл. 92, параграф 1, букви „а“ и „б“ от Регламент (ЕС) № 575/2013:

1. съотношение на базовия собствен капитал от първи ред – 4,5%;

2. съотношение на капиталова адекватност от първи ред – 6%.

§ 5. (1) На основание чл. 467, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 575/2013, банките включват в изчислението на базовия си собствен капитал от първи ред посочения по-долу процент от нереализираните загуби, свързани с активи и пасиви, оценени по справедлива стойност:

1. 20% за периода от влизане в сила на тази наредба до 31 декември 2014 г.;

2. 40% за периода от 1 януари 2015 г. до 31 декември 2015 г.;

3. 60% за периода 1 януари 2016 г. до 31 декември 2016 г.;

4. 80% за периода 1 януари 2017 г. до 31 декември 2017 г.

(2) Остатъчната сума по ал. 1, съответно: 80% за 2014 г., 60% за 2015 г., 40% за 2016 г. и 20% за 2017 г., остава в капитала от първи ред. Ако банката няма достатъчно допълнителен капитал от първи ред, който да поеме общия размер на нереализираните загуби, намалението се поема от базовия собствен капитал от първи ред.

(3) На основание чл. 468, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 575/2013, банките изключват от базовия си собствен капитал от първи ред посочения по-долу процент от нереализираните печалби, свързани с активи и пасиви, оценени по справедлива стойност:

1. 100% за периода от влизане в сила на тази наредба до 31 декември 2014 г.;

2. 60% за периода от 1 януари 2015 г. до 31 декември 2015 г.;

3. 40% за периода от 1 януари 2016 г. до 31 декември 2016 г.;

4. 20% за периода от 1 януари 2017 г. до 31 декември 2017 г.

(4) Остатъчната сума по ал. 3, съответно: 40% за 2015 г., 60% за 2016 г. и 80% за 2017 г., не се изключва от базовия капитал от първи ред.

§ 6. (1) Приспаданията по този параграф се прилага за следните елементи:

1. индивидуалните приспадания от базовия собствен капитал от първи ред, изисквани по чл. 36, параграф 1, букви „б“–„з“ от Регламент (ЕС) № 575/2013, без отсрочените данъчни активи, които зависят от размера на бъдещата печалба и се дължат на временни разлики;

2. индивидуалното приспадане от базовия собствен капитал от първи ред на загубата от текущата финансова година, изисквано по чл. 36, параграф 1, буква „а“ от Регламент (ЕС) № 575/2013;

3. общата сума на отсрочените данъчни активи, които зависят от размера на бъдещата печалба и се дължат на временни разлики и елементите, посочени в чл. 36, параграф 1, буква „и“ от Регламент (ЕС) № 575/2013, която трябва да бъде приспадната съгласно чл. 48 от Регламент (ЕС) № 575/2013;

4. приспаданията от допълнителния капитал от първи ред по чл. 56, буква „б“–„г“ от Регламент (ЕС) № 575/2013;

5. приспаданията от капитала от втори ред по чл. 66, букви „б“–„г“ от Регламент (ЕС) № 575/2013.

(2) На основание чл. 478, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 575/2013, приложимият процент за приспаданията по ал. 1, т. 1, 3, 4 и 5 е:

1. 20% за периода от влизане в сила на тази наредба до 31 декември 2014 г.;

2. 40% за периода от 1 януари 2015 г. до 31 декември 2015 г.;

3. 60% за периода 1 януари 2016 г. до 31 декември 2016 г.;

4. 80% за периода 1 януари 2017 г. до 31 декември 2017 г.

(3) Алинея 2 се прилага и по отношение на отсрочените данъчни активи по чл. 36, параграф 1, буква „в“ от Регламент (ЕС) № 575/2013, които се основават на бъдеща печалба и са съществували преди 1 януари 2014 г.

(4) Приложимият процент по ал. 1, т. 2 е 100% за целия преходен период.

(5) По отношение на остатъчните суми, които не се приспагат от елементите на базовия собствен капитал от първи ред по време на преходния период, се прилагат разпоредбите на чл. 472 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

(6) По отношение на остатъчните суми на елементите, които не се приспагат от елементите от допълнителния капитал от първи ред по време на преходния период, се прилагат разпоредбите на чл. 475 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

(7) По отношение на остатъчните суми на елементите, които не се приспагат от елементите на капитала от втори ред по време на преходния период, се прилагат разпоредбите на чл. 477 от Регламент (ЕС) № 575/2013.

§ 7. (1) На основание чл. 479, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 575/2013, приложимият процент за малцинствени участия, които до 1 януари 2014 г. са били признавани в консолидирания капитал като консолидационни резерви, но които не се определят като консолидиран базов собствен капитал от първи ред, поради посочените в чл. 479, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 575/2013 основания, е 0% за целия преходен период.

(2) На основание чл. 480, параграф 3 от Регламент (ЕС) № 575/2013, приложимият коефициент за признаване в консолидирания собствен капитал на малцинствени участия, определени като допълнителен капитал от първи ред и капитал от втори ред, е 1 за целия преходен период.

§ 8. (1) На основание чл. 481, параграф 5 от Регламент (ЕС) № 575/2013, приложимите проценти за филтри и приспадания, които са били изисквани до 1 януари, 2014 г. и за които по време на преходното третиране следва да бъдат извършени корекции за включването им/приспадането им в/от елементите на собствения капитал са следните:

1. 80% за периода от влизане в сила на тази наредба до 31 декември 2014 г.;
2. 60% за периода от 1 януари 2015 г. до 31 декември 2015 г.;
3. 40% за периода от 1 януари 2016 г. до 31 декември 2016 г.;
4. 20% за периода от 1 януари 2017 г. до 31 декември 2017 г.

(2) По отношение на специфичните пробивии за кредитен риск, които до 31 декември 2013 г. са намалявани от капитала, приложимият процент за целия преходен период е 0%.

§ 9. (1) Обхватът на елементите и инструментите, които са обект на унаследяване, е посочен в чл. 484 от Регламент (ЕС) № 575/2013, а методите на изчисляване на размера, до който се ограничават сумите за унаследяване в базовия собствен капитал от първи ред, допълнителния капитал от първи ред и капитала от втори ред, са посочени в чл. 486, параграфи 2–4 на Регламент (ЕС) № 575/2013.

(2) На основание чл. 486, параграф 6 от Регламент (ЕС) № 575/2013, приложимите проценти са както следва:

1. 80% за периода от влизане в сила на тази наредба до 31 декември 2014 г.;
2. 70% за периода от 1 януари 2015 г. до 31 декември 2015 г.;

3. 60% за периода от 1 януари 2016 г. до 31 декември 2016 г.;
4. 50% за периода от 1 януари 2017 г. до 31 декември 2017 г.;
5. 40% за периода от 1 януари 2018 г. до 31 декември 2018 г.;
6. 30% за периода от 1 януари 2019 г. до 31 декември 2019 г.;
7. 20% за периода от 1 януари 2020 г. до 31 декември 2020 г.;
8. 10% за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2021 г.

§ 10. На основание чл. 494 от Регламент (ЕС) № 575/2013 по време на посочените по-долу преходни периоди приемливият капитал може да включва капитал от втори ред до следните размери:

1. 100% от капитала от първи ред за периода от влизане в сила на тази наредба до 31 декември 2014 г.;
2. 75% от капитала от първи ред през периода от 1 януари 2015 г. до 31 декември 2015 г.;
3. 50% от капитала от първи ред през периода от 1 януари 2016 г. до 31 декември 2016 г.

§ 11. (Отм. – ДВ, бр. 11 от 2021 г.).

§ 12. Тази наредба се издава на основание чл. 73, ал. 5 и 6, чл. 73г, ал. 3 и чл. 79в, ал. 5, във връзка с §13 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за кредитните институции и е приета с Решение № 49 от 24 април 2014 г. на Управителния съвет на БНБ.

§ 13. Подуправителят на БНБ, ръководещ управление „Банков надзор“, дава указания по прилагането на тази наредба.

НАРЕДБА

за отменяне на Наредба № 7 от 2006 г. за големите експозиции на банките

(Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 40 от 13 май 2014 г.)

§ 1. Отменя се Наредба № 7 от 2006 г. за големите експозиции на банките (ДВ, бр. 7 от 2007 г.).

§ 2. Тази наредба е приета с Решение № 40 от 24 април 2014 г. на Управителния съвет на Българската народна банка.

НАРЕДБА

за изменение и допълнение на Наредба № 7 от 2014 г. за организацията и управлението на рисковете в банките

(Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 40 от 17 май 2019 г.)

.....

Преходни и заключителни разпоредби

§ 7. Банките са длъжни да приведат дейността си в съответствие с изискванията на наредбата в тримесечен срок от влизането ѝ в сила.

§ 8. Тази наредба се издава на основание чл. 11а, ал. 1, чл. 73, ал. 6 и § 1, т. 50 във връзка с § 13 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за кредитните институции и е приета с Решение № 151 от 24 април 2019 г. на Управителния съвет на Българската народна банка.

НАРЕДБА

за изменение и допълнение на Наредба № 7 от 2014 г. за организацията и управлението на рисковете в банките

(Обнародвана в „Държавен вестник“, бр. 11 от 9 февруари 2021 г.)

.....

Заключителна разпоредба

§ 5. Тази наредба се издава на основание чл. 73, ал. 7 и чл. 121б, ал. 1 във връзка с § 13 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за кредитните институции и е приета с Решение № 10 от 28 януари 2021 г. на Управителния съвет на Българската народна банка.

